

בין נכסי דבש. שהוא בן שנה לנכסי איל שהוא בן שתי שנה: ס"ל כסף יעשה לשור האחד. כל נכסי שור אחד הן יומן קרוי שור ורש"י במנחות פי' דמיתורא לשון קדריש שכבר כתיב והקריב על בן הנקר מנחה וכן דריש בזבחים והראשון י"ל: ס"ל או לאיל הא'. כיון שהוא איל כל נכסיו אחד הן בין זקן או שהוא בין י"ג חדש: ס"ל או לפי כדכתיב. כל זה שם שבכספים שוות הם כדכתיב: בן נכסי גדי. קטן למיש גדול: הגע עלמך. ופרוך הגע עלמך. שיתמן חלי שנה עד שיבוא זמן המשמר שנית: ומשני שם משמר. של אותו שנת נמי היה כתוב עליו: ופרוך הגע עלמך.

ריבוב^(א) ונפשו חזירי. חזירי. תשאים על שם שנייה בני טובים מתפרנסין ממנה בשחאי בנענעם שלח יתביישו: כלי שמאלו זו לורך נדק הכיס מניחין אותו. לנדיה: ירושלמי תני קדשי מוצה מוילחין את הראוי לכן מקדשי בדיק הכיס [ואין קדשי בהי"ן מוילחין את הראוי לכן מקדשי מוצה. ומניחין כלי שמאלו זו לורך בדיק הכיס מניחין אותו והשאר נמכרין ודמיהן נופלין ללשכת בדיק הכיס ס"ד אותן שהקדישו לקדשי מוצה הקדישו וקמיה ודמיהן נופלין ללשכת בדיה^(ב) כלומר בשעה שהקדישו עיקר קדושתן לנדיה:

תקלין חרתין

הכתוב כי דכש שערון א' וילך ב' עשויים: ס"ל כסף יעשה לשור האחד. דבין גדול בין קטן נכסיו שוין א"ל מהכא דשור בן יומן קרוי שור כדכתיב שור או שבע או עז כי יולד: או לאיל למה נאמר. והלא כבר נאמר או לאיל תעשה מנחה: בן שנה. הוא ככש בן שנתיים הוא איל: [כן שלש. שהיה נכסיו יומן: ס"ל או לאיל. מבייחא אשמועינן. א"ר מעט שקרוי איל הכל אחד. בן שנתיים וכן ג': או לפי כדכתיב למה נאמר א'. והלא כבר נאמר או לאיל לכש האחד: ככשה. נקדה דכתיב: יתלה. נקדה דעוים: ס"ל או ג'. מבייחא: או בעוים. והלא עוים ככלל בכספים הם: גדי. היינו כדור: ס"ש. וכן: גנ' לוגין. הוא רביעית הכין שהיה י"ב לוג ור"ה הנהוגה בבבלי (מנחות 65 ב 35 א): הגע עלמך ו'. אמתניתין מהדר ללומר מה בכך שהיה כתוב עליו שם הכיס יכול המא' להמתין בשבוע האחרת שיגיע זמן זה הכתוב בחומה: שם משמר. ומשני שהיה כתוב שם המשמר וצדקה האחרת משמר אחד ולו היה לומר ופרוך הגע עליו יכול להמתין עד שיחזור תהיה זה המנחה זה הכיס: ומשני שם יום ושם ודעה כדכתיב. שלח שייך שיתמן זמן הדיקה עד שילרץ כן: ברתני' לשם תשאים. על שם שנתמין לתוכה כסתר והמספרים ממנה נטולים כסתר: ללשכה דריש. ללשכה שנתמין בחובה כל דריש: גבי' לאורחין. מפני שהיו מתביישים לקבל מיד הנבאי ומתן להם מה שלקח שהוא לא היה לרץ: מוילחין. לשון לעו: מפלוג. ממה שהיה נטיל: מלוה. דקדק: בלילה. משום מתן כסתר של מלוה חזין ויורקין וצפית שפוסה אף: שהוא מסתכל במלוה. בהשגל ומהם שלח היה צריח פחיתות: שפוסה ל' יומה ממקום אחר. דכתיב בית והון נחלת אבות. וכשנספק זה גנון זו שירד מנכסיו ירושה ממקום אחר להספרים מהמכרים המשפיעים להם כאלותיו שהשפיעו לו: טול ואכסה פורע. דלמחר' בשבת (ק"ה ב) כי אחת עניא אקדיש ליה ריפתא כי היכי דליקדמו בנכין כי' נגלה הוא מחזור בעולם כי' שאם הוא לא בנא בנא או בן בן זמאמו ממיר הקדיש עושה קולמות מוריש להו ומשער להו ו"ש ואחד פורע ציממא אחריתי: מן הדוה נכסיו כו': שהיה עניא כפשוטו שהוא בעי"ח וילעטר כמ"ש בריש ע"ג ע"ג פ"ג כו': א"ש פ"ג סבין ציממין. ציממין היו וקניס: עני ריש שאם כו'. דגירסת הירושל' כל מונומיה של אדם קלובין מריה ועד יוה"כ. והיה דעמס ביה ממריה ועד יוה"כ הוא אקנת מונוס לכל השנה ולכן עד יוה"כ היו נטולין שיעדין לא קנב להם כמזוס וישות בידם לטול מט"כ אחר יו"כ שכבר נקבלה שם פרנסתם על כל השנה מהסיבה שהיה בידם ולא היו רוצים לטול חכו דשחא בנן של כל השנה אללנו כבר: וכפ עמי. עשה עמי דקדק והוא מ"ש יומה ממה שבעל הכיס עושה עם העני בעני עושה עם בעל הכיס שחאמר וסם האיש אשר עשיתי וכו': ס"ה לך. מוצעו זו וקנה לך מילתה בשר: ואלל. כבר שור ומת: להרוגו של נחמיה. שאילו נתן לו בשר מרגולא כהרגלו היה חי: נחוס (כ"ה ב) וכאן יומה מדוקדקת: גם זו. שהיה אומר על כ"ד גם זו נטובה: ודיון. בבבלי משורש משא ג' תמונים מאלל משה ומגדים: מוזה שחין א'. שהיה נראה לענין מולה גדול ומל: וכפ עמי. לא אמר כמוכרה לזה מאלל אלל שחכה עמי בנתינתן לו ולא הפליג בקשמו בהיחל דלחיה לקמיה דבנימין הדריך ור"ל הרי הם מוטלים כסנת מיתה שגדליה היה מודרן ליתן מקב ועמה חשב מחזירתי יתן לו ומשום כבוד חמיו היה אן לדרכו ח"ש לבית חמיו: אשכחיה. מחזירתי דמית: אקדיס כו'. עמד לנגדו: עיני' דלא חמיו כו'. וה"ל עממו על שלח הכיס גדל חוליו ותלשמו וה"ל הדוריו: דלא פשען. כמ"ש פתוח תפתח את ארץ וכו': לך. שהיית נראה מולה גדול ופניו העירו זו: דלא רשעין. בתמיהה וגם אילו היה לך יומה כמזירתי מירחאו ודאגמו על העני היה מולאו עדין חי והיה מלילו: רביה דבניה. ככלל יום משום כבודו: וכן וכן וכו'. פ"ה היו לרי' הא ברכתא שהוא דרך חכמה: דר"כ"י. נא חד סגי נהור למטה כדי שיאמרו אילו לא היה סגי נהור לא היה יומה כדי יעקב למטה הימנו ועשו לו פרנסה בכבוד: מוס סבין. שראה שפסידו על המדה כפי ערבו שהיו רגילים בני אדם ליתן לו: א"ל. רבי אלעזר בן עקיב יושב למטה ממך: ולל כו'. התמלל הימנו נהור עליו: מגלת חסד. ששב למטה הימנו: שקעו אטוסי. שגנו צמי כנסיות אלו: כמה נפשו כו'. וכי לא היו בני אדם שפירטו אותם שיעסקו בתורה:

לכך נחלקו בין נכסי עגל לנכסי שור ת"ל ככה יעשה לשור האחד מוגד שלא חלק בין נכסי עגל לנכסי שור או לאיל למה נאמר שהיה בדין אם מצאנו שחלק בין נכסי בן שנה לנכסי בן שנתיים לכך נחלקו בין נכסי שנתיים לנכסי שלש ת"ל יאו לאיל האחד או לשה בכבשים למה נאמר שהיה בדין אם מצאנו שחלק בין ניכסי לבש לנכסי איל לכך נחלקו בין נכסי כשבה לנכסי רחל ת"ל או לשה בכבשים או בעוים למה נאמר שהיה בדין אם מצאנו שחלק בין ניכסי כבש לנכסי איל לכך נחלקו בין נכסי גדי לנכסי תיש ת"ל או בעוים הקיש קמן שבעוים לגדול שבתישים מה זה בשלשת לוגין אף זה בשלשת לוגין: ושם היום כתוב כו': (א) הגע בעצמך שוייג אותו היום שם משמר היה כתוב עליו הגע בעצמך שוייג אותו המשמר שם היום שם שבת שם חודש היה כתוב עליהן אפילו רוצה לוייג אין מצוי לוייג:

הלכה ד ברתני' אשתי לשכות היו במקדש
אחת לשכת השאין ואחת לשכת הכלים לשכת השאין וראי המא נותנין לתוכה בחשאי ועניינם בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי לשכת הכלים כל מי שהוא מתנדב כלי וזרקו לתוכה ואחת לשלשים יום הנובדין פותחין אותה וכל כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית מניחין אותו והשאר (ב) נמכרין ודמיהן נופלין (ללשכת) לבדק הבית: גמ' ר' (ג) יעקב בר אבדי ור' יצחק בר נחמן הוון פרונסים והוון יתבין לר' חמא אבוי (ד) דר' יהושעיה דינר והוא יתיב ליה לחורנין רבי זכריה חתניה דר' לוי הוה הכל מלויין עליו אמרין דלא צריך והוא נסב מן דדמך בדיקן ואשכחין דהוה מפליג ליה לחורנין רבי חנינא בר פפא הוה מפליג מצוה בליליא חד זמן פגע ביה רבבון דרוחיא א"ל לא כן אפתן ר' (א) לטובא גבול רעד א"ל ולא כן כתיב (ב) מותן כסתר יכפה אף והוה מוסתפי מנייה וערק מן קומיו אמר (ב) רבי יונה אשרי נותן לרל אין כתיב כאן אלא אשרי משכיל אל דל זה שהוא מסתכל במצוה היאך לעשותה כיצד היה רבי (יוחנן) יונה עושה כשהיה רואה עני בן טובים שירד מנכסיו היה אומר לו בך בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה ממקום אחר מול ואת פורע מן הדוה נביב הוה א"ל מתנה היא לך חייא בר אדא אית הוה סבין ביומיון מאן הדוה היב להון מבין ריש שתא לצומא רבא הוון נסבין מן בתר כן לא הוון נסבין אמרין ואידרשתן גבן נחמיה (א) איש שיתחין פגע בו ירושלמי א' א"ל וזה עמי חדא תרגולתא א"ל הא לך (ב) מומותיה דקופרד וזבין קופרד ואכיל ומית והוה צווה ואמר בואו אפרו להרוגו של נחמיה נחוס (ב) איש גם זו היה מוליד דרוון לבית חמיו פגע בו מוכה שחין א' א"ל וזה עמי ממה דאית גבך אמר ליה מיהודר חור ואשכחיה מית והוה אמר לקיבליה עינייא דחמינדך ולא (א) סבון לך יתחמייך ידיה דלא פשטן מיתן לך יתחמייך בן גרלייא דלא רחמן למיתן לך יתברן ומתתיה בן סליק לגביה ר' עקיבא אמר ליה אי לי שאני רואה אותך בכך אמר ליה אי לי שאין אני רואה אותך בכך אמר ליה מה את מקללני אמר ליה ומה את מבעט ביסורין רבי הושעיה רבה הוה רביה דבריה חד סני נהורא והוה ילף אכול עימיה בכל יום חד זמן הוה ליה אורחין ולא מטא מיכול עימיה ברמשא סליק לגביה א"ל לא יכעוס מרי עלי בגין דהוה לי אורחין יומא דין דאמרית דלא ליבויז ביקרא דמרי יומא דין בנן כן לא אכלית עם מרי יומא דין א"ל אתה פייסתה למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמייס קיבל פיוסך א"ל הדא מנא לך א"ל מר"א בן יעקב דר"א בן יעקב עאל חד דסגי נהורא לקרתיה יתב ליה ר"א בן יעקב לרע מיניה דיימרון דאילו היה בר נשא רבא לא יתב ליה ר"א בן יעקב לרע מיניה עבדין ליה פרנסה דאיךר אמר לון מהו הכין אמרון ליה ר"א בן יעקב יתב לרע מינד וצלו עילוי הדא צלותא אתה גמלתה חסד למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמי יגמול יתך חסד: (דלמא) רבי חמא בר הנינה ורבי הושעיא (רבה) הוון מטיילין באילין כנישתא דרוד א"ר חמא בר הנינא לר' הושעיא כמה ממון שיקעו אבותי כאן אמר ליה כמה נפשות שיקעו אבותיך כאן ללא הוה אית בני נש דילעון באורייתא רבי אבון עבד אלוסן ריעיה

(א) וישראל פאה פ"ח גלות, (ב) ויק"ר פ"ג לר, (ג) ע"י מחזירי סו, (ד) מעני כ"ה, (ה) ויבון, (ו) נראה דמכר כ"ה ו"ל ומשני כיני מתניחין לנדין בדיק הכיס כלומר ור"ל דהירושלמי משני דמתיי מיירי דעיקר קדושתן היה לנדיה.

עין משפט
גר מצוה

י"ח א מ"י פ"ק ב מעדין הלי"ב ופ"י ממ"ע ה"א:

י"ב ב טו"ש ע"י י"ד ס"י רמט סט"ו:

נוסחת הבבלי

(א) הגע עלמך (ששירות אבנו היום ממט) סי: (ב) נמכרין דלמתיין ונפלין ללשכת בדיק הכיס: (ג) דרי אשעיה (ויני) דינר כי הו מלענין כי דל"ז למינסב האוה כי דעמך אשכמה דהוה יתיב מן דליה לאחריני כי אר"י אשרי משכיל אל לא אשרי נותן כי זה המשחל בנדיק כי נסבי יתיב ליה בנתנה א"ר חייא בר אבא כי למינד רשותא גבן סי: (ד) טומימא חזיל ומיכל קופר אלל קופר ומית כי וזה עמי א"ל כי עיני דלא חמין לך יתחמין כי סליק ר"ע לבקרו ליה א"ל כי אורחין לא סליק לגביה לרמשא כי חמי מייסי מן דחמא ולא מתחמי אמר ליה כי:

הנהרות הגר"א

[א] ויש גורסין רשותא גבן ועוד הלופי גרסאות עני ציפ"ס סוף מ"ח פאה:

תורה אור השלם

1. בכה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או במדבר טו יא
2. לא חסיג גבול רעד אשר בגלו ראשנים בנתינתך אשר תחיל בארץ אשר י? אלוךך נתן לך רשתה.
3. מתן בשטר יכפה אף ושהך בחק תקח ענה: מסי כ"ה די
4. אשרי משכיל אל דל ביום רעה ומלטהו י? תהלים ב"ב א